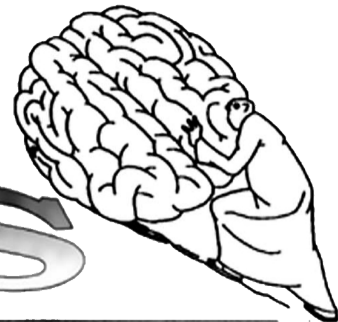

SISYFOS

Cílem Českého klubu skeptiků SISYFOS je šíření vědeckých poznatků a nezkreslených informací. Zkoumáme sporné jevy a vystupujeme proti pseudovědeckým názorům. Pomáháme chránit spotřebitele před nabídkou podvodných služeb, pomůcek a přístrojů. Podporujeme kritické myšlení a zdravou pochybovačnost. Naším členem se může stát každý, kdo dává přednost rozumu před vírou v zázraky.

ZÍRÁNÍ DO SLUNCE KRISTINA BŘEZINOVÁ

Rizikantní metoda zvaná sungazing, údajně dávající lidskému tělu takovou energii, že nakonec nemusí potřebovat jídlo a bude na tom celkově velmi dobře, postupuje do Česka.

Na českou new-age scénu pronikají v současné době razantní a nebezpečné metody, českým a slovenským publikem nadšeně a nekriticky přijímané. Patří mezi ně i údajně starobylá a znovuobjevená metoda sungazingu neboli zírání do slunce. České propagátorce léčivého zírání do slunce, Karolíně Loskotové, byla letos udělena cena Bludný balvan. Jedná se o anticenu sdružení skeptiků Sisyfos, udělovanou za šíření iracionálního a blátivého myšlení. Metoda sungazingu, kromě nebezpečí a rizik, která sebou nese, slibuje snížení až vymizení pocitů hladu, zvýšení energie a duchovní růst. Jedná se o svého druhu ruskou ruletu v oblasti new-age, „díky“ které si v zahraničí nevratně poškodilo zrak již několik lidí (vycházíme pouze z mediálně uveřejněných případů). I v Čechách se objevil první případ poškození zraku po aplikaci této metody. Původcem a šířitelem této metody do západního světa je Ind Hira Ratan Manek.

Kdo je Hira Ratan Manek?

Hira Ratan Manek (dále HRM), narozený v roce 1937, pochází z Kerala (jihozápadní Indie). Vystudoval vysokou školu, obor strojní inženýrství. Až do důchodu v roce 1992 pracoval v rodinné firmě. Po ukončení pracovní dráhy začal studovat starověké rituály spojené se sluncem, zejména učení Mahavíry, zakladatele džinismu. HRM tvrdí, že díky dennímu provádění ob-

Z OBSAHU

Zírání do slunce (K. Březinová)	... 1
Fyzikální exhibice pana George Egelyho (Č. Zlatník)	... 4
Jak chtěla StB pohledem zabíjet mouchy (L. Kyša)	... 6
Výzva světových skeptiků	... 9
Stanislav Grof: Když se nemožné stane.	
Dobrodružství za hranicemi běžného vědomí (Č. Zlatník - recenze)	... 10
Studie o předvídání budoucnosti vyvrácena. Opět. (R. Polach)	... 12
Zdařilé mimopražské setkání skeptiků (K. Pavlů)	... 15

řadu zírání do slunce žije od roku 1995 pouze ze sluneční energie, vody a příležitostně z čaje, kávy nebo podmáslí. Popisuje, že získává energii z prány, univerzální energie, která vychází ze slunce. Tvrdí, že obnovil kdysi používanou metodu pozorování slunce, která měla být praktikována starověkými národy: Indiány, Egypťany, Řeky a Indy. Adept metody může postupně přejít na stravu ze slunce, být tedy živ pouze z prány. Do jeho života má vstoupit duchovní klid a mír. HRM věří, že 70 až 80% energie vstřebané z potravy je použito mozkiem, který ji spotřebovává jako palivo pro vnitřní tenze a starosti. Jak adept pokročí v zírání do slunce, jeho tenze se sníží a tím se také sníží jeho potřeba potravy. Mozková žláza šišinka, kterou popisuje jako sídlo ducha, se má sluncem aktivizovat a začít se podílet na transformaci a distribuci sluneční energie v těle. Po devíti měsících praxe zírání do slunce by měly zcela ustát pocity hladu. HRM nicméně navrhuje po

devíti měsících ukončit zírání do slunce kvůli nebezpečí poškození zraku a pokračovat v udržovací, méně náročné metodě celkového osvětlování těla sluncem. HRM navazuje v 21. století v podstatě na tradici náboženství džinismu. Tato odnož hinduismu, kterou založil indický učenec Mahávira (žil v letech 599–527 před naším letopočtem), praktikuje naprosté odříkání až k vyvanutí tělesné schránky. Základní tezí tohoto náboženství je áhinsá, tedy neubližování žádným živým tvorům, včetně hmyzu, nepojídání semen, vegetariánství. Pravověrní džinisté nenosí ani oděv. Nazývají sami sebe „odění vzduchem“. Pokud neobdrží od druhých jídlo, samozřejmě je hladovění. Vrcholným aktem je dobrovolné vyvanutí čili dobrovolně spáchaná sebevražda pomocí vyhladovění. Adept hladoví, medituje, připravuje se na smrt. Pracuje na tom, aby se jeho koloběh zrození již nikdy neopakoval. Míří k vyvanutí pudu k životu, pudu hladu a sexuality. Náboženství džinismu se nikdy nerozšířilo mimo Indii. Důvodem je výrazný radikalismus. Postupy džinismu se týkají i kontaktu se sluncem. Stoupenec džinismu mohl projít zkoušku utrpením, kdy byl vystaven dva dny nepřetržitěmu slunečnímu záření, hladu a žízní. Je třeba si ale uvědomit, že pro tyto stoupence je případné poškození těla jen vedlejším následkem dosahování pro ně nejvyššího duchovního cíle. Život HRM na první pohled připomíná život asketů džinismu, kteří ostře eliminují své tělo a vše hmotné. Jejich cílem je už nikdy se nevrátit na tento svět, o čemž HRM nemluví. Cíl, který HRM předestírá, je jakási iluze lidské bytosti, která bude nadále žít ve hmotném světě, prosperovat v něm, pohybovat se v něm, řídit se jeho zákony, avšak její mozek, tělo a trávicí systém se budou chovat jako by osoba žila v duchovním světě. Jak upozorňuje kritik Ratana Maneka, lékař Andrew Weil působící na Univerzitě v Arizoně, HRM si na svých webových stránkách protiřečí. Některé jeho zmínky ukazují, že se v jeho případě nejednalo o letitý půst, ale spíše o jednotlivé dlouhodobé půsty přerušované příjmem potravy. HRM také na svých stránkách uvádí, že byl zkoumán lékařskou institucí Jefferson Medical College ve Filadelfii, a to po dobu 130 dní týmem lékařů, v čele s Georgem Brainardem, vedoucím výzkumného programu vlivu záření na organismus. Jak uvádí Andrew Weil, toto tvrzení se nezakládá na pravdě. HRM se nikdy ve výše jmenované instituci nepodrobil žádnému zkoumání.

Zírání do slunce jako stará indická metoda?

Čeští zastánci sungazingu argumentují tím, že se jedná o starověkou indickou metodu. Ve skutečnosti neexistují žádné důkazy, že by podobná metoda byla kdy

praktikována. V tradičních jógových naukách lze nalézt praktiky, ve kterých je slunce cílem náboženského uctívání. Známy je rituál ranního pozdravu slunci. Série různých poloh těla se provádí čelem k vycházejícímu slunci a zahrnuje střídání dvou postojů: uctívání (klanění) a vzývání (zdvižení rukou nebo trupu). Pozdrav slunci ale není spojený s dlouhodobým zíráním do slunce - jogín při pozdravných polohách na slunce přechodně hledí.

Nehybné pozorování jednoho bodu, tzv. trataka, je potom v tradiční józe používáno jako technika stahování mysli do jednoho bodu. Vnější symbol je pozorován tak dlouho, dokud se neobjeví při zavřených očích i před vnitřním zrakem. Nejčastěji se používá plamen svíčky nebo předměty jako mandala, měsíc, vycházející nebo zapadající slunce, které by ale mělo mít červenou barvu. Je třeba si ale uvědomit, že jogín se fixuje vnitřním zrakem na vnitřní obraz. Světelné objekty jsou zde pouhou krátkodobou pomůckou k soustředění.

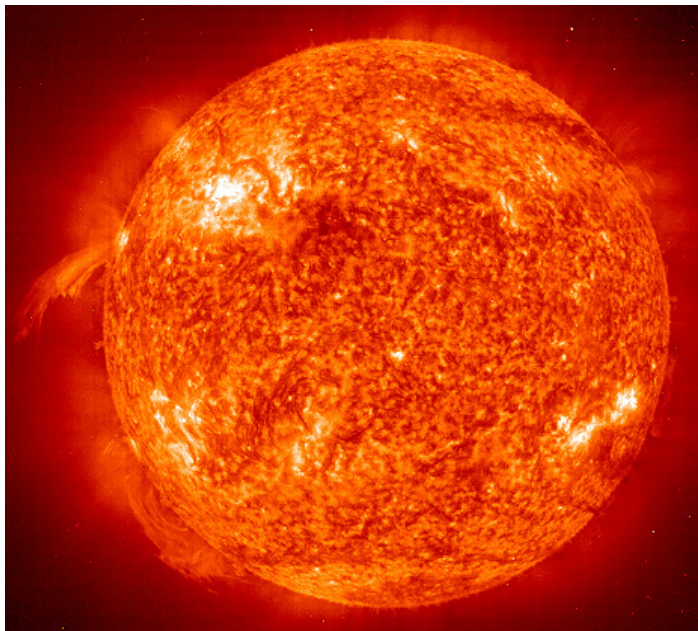
Nebezpečí skryté ve slunci

Oči jsou náchylné k poškození slunečním zářením podobně jako kůže. Existují dva typy záření, které jsou pro oko škodlivé: ultrafialové (dále jen UV) a infračervené záření. Vystavení očí UV záření je překvapivě nejvýraznější v dopoledních a pozdních odpoledních hodinách, kdy se oči nacházejí ve stejné rovině se sluncem. Reakce oka na různé druhy UV záření se liší. Účinky UV-A záření se projevují pomalu a mohou se kumulovat. Jedná se o oční zákaly, zbytnění oční tkáně, degenerace žluté skvrny (část sítnice, která zajišťuje nejvyšší ostrost vidění). V oční čočce může docházet ke shlukování proteinů, což má v pozdějším věku za následek vznik šedého zákalu (šedomléčné zakalení čočky).

Účinky UV-B a UV-C záření se projevují tepelnými efekty a můžeme je rychle pociťovat. Existuje zde riziko popálení rohovky očí. Na oko působí negativně také infračervené záření, které pociťujeme jako teplo. Může dojít k okamžitému poškození oka. Teplo je absorbováno očním pigmentem na sítnici. Nakumulované teplo se potom šíří do okolí. Vzniká centrální skotom (velká tmavá skvrna ve zrakovém poli), kdy je zasaženo místo nejostřejšího vidění na sítnici. Do sítnice je doslova vypálena díra. Tkáň se později nevratně jizví. Člověk při tom nepociťuje bolest a poškození je poznatelné až za několik hodin po expozici.

Pěkně si přidávejte

Hira Ratan Manek uvádí, jak už bylo řečeno, že zírání do slunce má být prováděno po dobu devíti měsíců.

Možné zdravotní riziko bagatelizuje. Zírání se dělí do tří fází po třech měsících. Adept techniky se dívá do slunce v těchto časových mezích: hodinu po východu nebo jednu hodinu před západem slunce. Adept pozoruje slunce nejprve deset vteřin a každý den dalších deset vteřin přidává. Ke konci cvičného období se dívá do slunce plných 44 minut. Během sledování může mrkat. Příznivci techniky zírání do slunce argumentují tím, že oko si nejprve na sluneční svit musí zvyknout, adaptovat se. Jenže oko ale nedisponuje mechanismy zvyšujícími odolnost vůči záření. Ve skutečnosti je možné pouze vůlí zlomit přirozený reflex oka, tedy jeho zavření, které má ztlumit zdroj světla. Příznivci této metody dále argumentují, že ranní nebo večerní slunce zbarvené červeně nemůže oku uškodit. To je pravda jen částečně. Jakkoliv přechodné období, kdy se slunce vynořuje těsně nad obzorem, není takovým rizikem, již 30 minut po východu slunce intenzita záření prudce stoupá. V případě úbytku ozónu, nízké oblačnosti a suchosti vzduchu se míra přímého, nerozptýleného záření ještě zesiluje.

Zírání do slunce je možná i zdravé

Zírání do slunce je tedy v podstatě nebezpečným iniciačním zážitkem, hraničícím se sebepoškozením. Tato metoda láká zejména mladší muže. Jak lze zjistit z dokumentárního filmu *Eat the Sun*, který byl natočen v roce 2009 v USA režisérem Peterem Sorcherem, tato metoda není bez rizik. Dokument pojednává o vyznavačích sungazingu – různého věku, náboženského vyznání, motivace. Společnou měli jednu věc: nadšení. Když byli dotázáni, proč se tomu rozhodli věnovat, odpovídali: „A proč ne?“ Mladý muž Mason Dwinell, hlavní aktér *Eat the Sun*, se během natáčení dokumentu snažil dosáhnout limitu 44 minut denního zírání do

slunce, přesně dle návodu HRM. Jak uvádí režisér, ke konci natáčení se Dwinell podrobil zevrubnému očnímu vyšetření pod dohledem kamer. Vyšetření nakonec prokázalo vypálení středu obou sítnic. Dwinell byl deprimovaný, ztratil odvalu a proces zírání do slunce přerušil. Přesto se nakonec rozhodl dokončit devítiměsíční metodu, i když riskoval ještě větší poškození zraku. Dnes na svých webových stránkách tvrdí, že jeho zrak je zcela v pořádku. Jím zveřejněné texty jsou plné naděje a víry, že lidské schopnosti jsou bez hranic. Upozorňuje ale čtenáře na riziko popálení očí a nedoporučuje dívat se lidem do slunce, pokud jim je světlo nepřijemné.

Jak sděluje režisér snímku, pro příznivce sungazingu hraje malou nebo žádnou důležitost fakt, že by si mohli poškodit zrak. Obdobnou nevšímavost a pevnou víru v zázračnou léčbu lze pozorovat i v české komunitě příznivců sungazingu. Podobá se náboženskému zanícení křesťanských poutníků, hledajících ve slunci boží zjevení. Do irského města Knock bylo v roce 2009 svoláno samozvaným duchovním Joe Colemanem shromáždění křesťanů. Coleman vyhlásil, že na tomto místě se zjeví Panna Maria. Někteří věřící se dívali do slunce tak vytrvale, že si poškodili zrak a navratně oslepli. Z videozáznamů dostupných na youtube.com je patrná náboženská extáze vystupňovaná davem. Někteří z účastníků shromáždění měli pocit, že se slunce pohybuje a mění barvy, což pro ně bylo dostatečným důkazem božího zjevení. Církev se k tomuto fenoménu staví skepticky.

Vážně jsem se bála

V Čechách i na Slovensku se aktuálně objevují překladky materiálů na internetu, čeští nadšenci pro sungazing si vyměňují informace na internetových fórech a esotericky zaměřených stránkách. Mnozí nadšenci, kteří již stihli absolvovat celý devítiměsíční program, poctíují zklamání, že je trvale nepřešel pocit hladu. Někteří z nich dále uvádějí (bez doložitelných údajů) vylepšení zraku a odložení brýlí. Podle MUDr. Lubomíra Továrky z oční kliniky DuoVize je zlepšení zraku a zmenšení počtu dioptrií jako následek dívání se do slunce psychickou sugescí a nezakládá se na reálném podkladu. Lidé, kteří podléhají této víře, také jen velmi stěží a neradi dorazí na lékařské vyšetření. Propagátorka sungazingu, duchovní poradkyně Karolína Loskotová, doporučuje tuto metodu na svých webových stránkách, které si oblíbili zejména nezletilí. Někteří z nich metodu ihned vyzkoušeli.

Dívka vystupující pod přezdívkou „Elave“ na webu Loskotové popisuje: Už jsem se na těchto stránkách dočetla něco o tom, že dívání do slunce je zdravé. Tak

jsem to šla ihned nadšeně zkusit. Něco po čtvrté hodině (...). První pokus šel celkem dobře, oči sice slzely, ale po chvíli si zvykly a uviděla jsem narůžovělou skvrnu, díky ní už mě oči slzet přestaly. Poté jsem viděla ještě přibližně hodinu oranžovou skvrnu před očima. Další den jsem to praktikovala znovu (ve stejnou hodinu) tentokrát asi 5-8 min...Oči slzely více, pak mi před nimi zůstala opět oranžová skvrna. Šok nastal, když nezmezela ani druhý den ráno a ani další následující dny. Měla jsem problémy s viděním, ani číst jsem pořádně nemohla. Pamatuji si, jak jsem byla nešťastná a vážně se bála, že už to tak zůstane. Nakonec jsem to řekla rodičům, pořádně mně vynadali a ještě ten den v neděli se jelo na pohotovost. Díky bohu očař nic nezjistil, ale chtěl, abych se dostavila na podrobnější vyšetření (na něj jsem nešla, protože skvrna postupně slábla a mizela). Skvrna po týdnu a asi dvou dnech zmizela, ale do teď vidím špatně některé barvy (...) že bych někde udělala chybu? Podle MUDr. Lubomíra Továrka může v „příznivějších“ případech, kdy si dotyčný člověk oko těžce nepoškodí, dojít k otoku v místě sítnice, který následně odezní. Později může vzniknout drobný skotom (tmavá skvrnka ve zrakovém poli), kterou dotyčný může

přestat po čase vnímat. Poškození se může dále projevit při zaostření na blízko (např. při čtení), kdy písmo vypadá jako zprohýbané. Některé barvy mohou být viděny jako vybledlé. V případech závažného poškození oka dochází ke tvorbě velká černé skvrny (skotomu) ve zrakovém poli. Aby bylo možné přesně určit, co se dívce stalo, bylo by nezbytné dle MUDr. Továrka provést podrobnou počítačovou tomografii oka.

Metoda sungazingu se měla stát znovuobjevenou starobyrou duchovní „perlou“. Jedná se ale o nebezpečnou směs složenou z hinduismu, jógy, vědeckých informací a nadnesených slibů. Do střední Evropy jsou přiváženy neumělé napodobeniny duchovních nauk (jako např. breathariánství), které v západním světě již prošly veřejným zhodnocením. Propagátoři těchto nauk pravděpodobně spoléhají na nadšení, nekritičnost a hlad po duchovních naukách ve střední Evropě, která je stále ještě „volným lovištěm“ pro různé novodobé guru.

Článek byl uveřejněn v nedělní příloze Kavárna MF Dnes dne 28.4.2012

FYZIKÁLNÍ EXHIBICE PANA GEORGE EGELYHO ČENĚK ZLATNÍK

Ve dnech 20. – 22. 4. 2012 probíhal na Výstavišti Praha - Holešovice každoroční veletrh, k jehož pořádání se sdružili čtyři společnosti: BIOSTYL, Evolution, Ecoworld, Esoterika. Vystavené exponáty i doprovodný program byly jako obvykle zajímavé i pro skeptiky. Já jsem se letos soustředil především na páteční přednášku pana George Egelyho a na dění kolem tohoto vystoupení.

George Egely (Maďarsko) byl v tištěném průvodci výstavou uváděn bez titulů jako „jaderný vědec a neúnavný experimentátor, propagátor nových a levných zdrojů energie. Je odborníkem na tzv. volné energie a především autorem funkčního zařízení na principu studené fúze, které produkuje více energie, než samo spotřebovává a které by se mohlo stát základem procesu vedoucího ke skutečně udržitelné budoucnosti“. Přednáška pana Egelyho patřila do bloku: „Cesty k sobě - Volné energie - naše budoucnost aneb věci se budou dít tak, jak je nastavíme v sobě v souladu s vesmírnými zákony ku prospěchu všech“.

Přednáška pana Egelyho se měla týkat:

1. Předvedení řízené jaderné fúze, transmutační pro-

ces uhlíku na železo. První krok je jednoduchý, každý si jej může zopakovat doma v kuchyni. Toto by mohlo být základem procesu směřujícího k napojení se na čistý, obnovitelný a levný zdroj, kterým by se mohl vytvořit základ skutečně udržitelné budoucnosti.

2. Podivné vlastnosti kulového blesku na základě provedených pozorování. Proces kulového blesku probíhá ve čtyřrozměrném prostoru namísto, aby probíhal v obvyklém trojrozměrném.

Kdo podlehl pozvání pořadatelů a dostavil se jako já, rozhodně nebyl zklamán, ale ...

O čem nám pan Egely vyprávěl?

Pan Egely působil dojemem skromného, trochu roztržitého vědce, který bezvadně ovládá obor, ale nestydí se říci „nevím“. Hovořil poněkud monotónně, ale obsah řečeného byl velevýznamný, revoluční. Přednášel v angličtině se simultánním překladem.

Vystoupení bylo prostoupeno vyprávěním o zapomenutých či zakázaných objevech či vynálezech a o jeho schopnosti – „božím daru“ je opětovně nalézat. Znalosti nezištně předává veřejnosti, přičemž doufá, že se najdou prostředky na technologická dotažení. Například již Nikola Tesla prý jezdil ve 20. letech minulého

století automobilem na jaderně-fúzní pohon. Po něm byl tento pohon ještě dvakrát znovuobjeven a zapomenut. Na rozdíl od předchůdců, Egely nevezme znalosti do hrobu.

Transmutaci prvků (nízkoenergetické jaderné reakce) zvládá podle Egelyho každá živá buňka, tedy každý živý organismus. Experimentální důkaz je snadný: krmte slepici tak, aby nedostávala vápník. Bude i nadále snášet vejce se skořápkou. Potřebný vápník získá transmutací z jiných prvků. To prý bylo opakovaně a exaktně ověřeno.

Vědecká metoda je podle Egelyho poslední nadějí lidstva (rajská hudba pro ucho sisyfovce!), ale žel se to netýká akademické vědy, která představuje pro společnost „bolestivou ránu“. To ona je viníkem zákazů a zapomenutí užitečných objevů a vynálezů minulosti.

Co nám pan Egely předváděl?

1. Začal známým Stirlingovým motorkem, kde se v termicky nerovnováženém prostředí pohybuje píst sem a tam podél teplotního spádu. Pohyb pístu se převádí táhly na rotaci setrvačnicku. Egely bájil, jak by bylo možné podle tohoto principu snížit běžnou spotřebu automobilů na polovinu.

V Egelyho demonstračním motorku kmital lehounký píst zběsile nahoru-dolů a kolečko se živě točilo, ať přístroj stál na stole nebo byl přenášen v ruce. Příčinu zdařilé demonstrace jsem pochopil, neboť jsem přišel dříve, když se připravovaly rekvizity. Motorek byl totiž postaven na dvojici na sobě ležících talířů, mezi něž byla nalita horká voda. Po půlhodině voda vychladla, „perpetuum mobile“ se zastavilo, ale to už divák sledoval jiné pozoruhodnosti.

2. Údajný Teslův vynález: vedení elektřiny jedním drátem. Ukázka se nedařila, tak se od ní upustilo. Zařízení se prý pokazilo při předchozí demonstraci na tiskovce.

3. Nedočkavě očekávaná transmutace uhlíku na železo. Egely vložil magneticky inertní „uhelný prach“ do středu trubice z křemenného skla, již poté umístil do středu mikrovlnné trouby. Mikrovlnku zapnul – a nic. Prý se mu dnes nějak nevede, vše musí být dislokováno přesně uprostřed. Po novém pokusu se mikrovlnka rozzářila bílým světlem (jakoby uvnitř hořelo magnézium či hliník). Přednášející poté vyňal žhavou trubicí z mikrovlnky, prášek vysypal a hle, on reagoval po přiblížení magnetu! Mělo tu dojít k transmutaci C na Fe, ale zčásti též na Mg, K, Ti, Ca. (Očividně jsme tu byli svědky obyčejné chemické reakce.)

4. Na záznamu jsme sledovali ohýbání přístroje mentální silou. Pan Egely se vyslovil pro využití v metalurgii – při tváření kovů za studena. (Pro Sisyfos nic nového, vždyť před časem byl jev vyhlášen Ing. Martinem Blochem jako téma „Alternativní grantové

agentury“. Nejen ve filmu, ale přímo v reálu nám silou mysli ohnul lžící eskamotér dr. Josef Kaiser při předávání Bludných balvanů před deseti léty. Zkrátka: „Umíme to lépe“.)

5. Na záznamu jsme dále sledovali „nano-dust-fúzi“ v peci - v jakési upravené mikrovlnce vězící ve Faradayově kleci. Pamatuji si málo, jenom to, že pec děsně rámusila a vydatně zářila, díky údajně plasmě o teplotě (v pulsech) až milion stupňů. Stačí prý málo k tomu, aby se na tomto principu vytápěly domácnosti – skoro zadarmo.

6. Působivé bylo Egelyho „rozjímání“ nad sklenicí vody (to jsem sledoval na nedělní přednášce v Praze - Podolí). Přednášející správně vysvětloval, že pokud by se zdařilo oddělit rychlejší molekuly od těch pomalejších (hypotetické zařízení, které by to dokázalo bývá poněkud romanticky označováno jako Maxwellův démon), získali bychom dvě lázně různých teplot, které by se daly využít ke konání práce. Bohužel to zapovídá druhá věta termodynamiky. Panu Egelymu se přesto zdařilo Maxwellova démona zaměstnat: objevil totiž polovodič, oddělující pomalejší elektrony od rychlejších. Zatím dosáhl výkonu pouhého mikrowattu a technologické využití je v nedohlednu. Záračný polovodič má být jakýmsi lepidlem, čerpajícím volnou energii z vakua. Kdyby se jím kupř. lepily tapety, získali bychom slabý, ale stálý zdroj elektrické energie pro domácnost. (To je ovšem objev století hodný Nobelovy ceny. I když spokojenost hospodyněk představuje též jisté uznání.)

5. Nejzajímavější pro mne bylo roztáčení „Egelyho kola“ údajnou mentální silou. To se předvádělo na Výstavišti v jednom ze tří set stánků, označeném „Volné energie“. Každý se mohl přesvědčit, jak se vodorovně posazené, lehounké kolečko se zoubky roztočí po přiložení ruky. (Zřejmě příčinou je pohyb vzduchu ohřátého přiloženou rukou.) Zařízení se prodávalo za

Kč 670,- a v podobě měřicího přístroje dokonce za Kč 2700,-

Jsmo na prahu revoluce ve fyzice?

Přednáškový sál byl přeplněn, stánek „Volné energie“ byl v obležení. Přítomní zírali, ale zase ne tolik, vždyť v postmoderní době „anything goes“. Kdosi se zeptal přednášejícího, zda zná princip předváděného. Odpověděl skromně, že v případě telekineze do toho moc nevidí, ale v jaderných procesech má jasno. Zájemce o bližší vysvětlení odkázal na svoji stránku www.egely.hu.

Co je vlastně motivem pracně připravených a promyšlených vystoupení?

Pan Egely může podléhat fantazijnímu sebeklamu, což se tu a tam stává i vědcům. Motiv však může být

zcela racionální: ohromit veřejnost a získat mecenáše pro bádání jím naznačenými směry, což by byly téměř jistě vyhozené peníze.

Ulevilo by se mi, kdybych se nakonec dověděl, že šlo ze strany pana Egelyho o provokaci, o jakousi recesi - zrcadlo, v němž bychom shlédli, jak jsme navzdory kurzům školní fyziky hloupí a jak snadno se necháme obalamutit. Bohužel, žádné známky sebereflexe zúčastněných jsem nepozoroval. Marně jsem se na to téma pokoušel hovořit s jednotlivci. Dívali se na mně jako na podivína. Jistá mnou dotázaná dáma opáčila: „Už aby se uskutečnilo to, o čem mluvil pan Egely“. Za obludné matení veřejnosti odpovídá podle mého názoru společnost BIOSTYL, hlavně lidé, kteří k nám pana Egelyho pozvali a organizovali jeho vystoupení.

JAK CHTĚLA STB POHLEDEM ZABÍJET MOUCHY LEOŠ KYŠA

Sedmiletá holčička jako nástroj parapsychologického boje StB proti cizím rozvědkám. Psychotronické pátrání po uprchlících na hranicích, vrahovi známého aktivisty či Štěchovickém pokladu. Ale také telepatický přenos tajných zpráv i leninských idejí do světa. Komunistický režim intenzivně hledal cesty jak využít paranormální síly ve prospěch socialismu.

Dopis z dvacátého druhého ledna 1970, který je dnes pečlivě uschován v Archivu bezpečnostních složek, rozjel jednu z nejbizarnějších akcí v dějinách Státní bezpečnosti. Jeho autorem je tehdejší zástupce náčelníka Krajské správy StB v Hradci Králové podplukovník Jan Kneisl a adresátem Ústřední výbor KSČ – Byro pro řízení stranické práce v českých zemích, oddělení státní administrativy. Pplk. Kneisl v něm nejvyšší vedení strany informuje o senzibilovi Robertu Pavlitovi, který dosahuje pozoruhodných výsledků v biokomunikaci (tedy telepatii). „Jedná se o možné využití ... k přijímání a vysílání zpráv (pomocí znaků) na velkou vzdálenost. Biologické vlny úspěšně překonávají překážky (zdi několika domů), nelze je rušit a jsou neodhalitelné a je možné využití pro ponorky.“ Podle šéfu hradecké StB dokonce Pavlita ovládá schopnost vysílat i tzv. biologické paprsky „Při jednorázovém a nasměrovaném uvolnění biologické energie u zasaženého člověka dochází k jakémusi ochrnutí nervové soustavy a hmyz je paprsky usmrcen,“ vysvětluje pplk. Kneisl a na závěr dopisu píše: „Zdejší orgánové správy StB věnují R. Pavlitovi pozornost z hlediska jeho ochrany a ochrany před eventuelním zcizením výsledků jeho badatelské činnosti. Z toho

důvodu jako pracovníci složky státního aparátu a jako členové KSČ doporučujeme urychlené zainterесování příslušných institucí.“

Operace Mefisto

Mentální paprsky smrti zabíjející mouchy nebo způsobující ochrnutí člověka sice vypadají jako profláklá kulisa šestákových sci-fi příběhů, ale v realitě studené války šlo o něco zcela normálního. StB měla zprávy ze sovětské KGB, která experimentovala se senzibilu a patrně se k ní dostaly i informace o tom, že americká CIA a britská MI5 testují jak by se daly pohledem vraždit kozy. Šance, že by se českoslovenští tajní policisté naučili alespoň pohledem zabíjet hmyz proto musela být pro příslušné zodpovědné členy Ústředního výboru KSČ velmi lákavá. A skutečně se jí rozhodli využít.

Od února 1971 proto nastoupil šedesátiletý Robert Pavlita, jinak vedoucí vývojového oddělení národního podniku Mileta v Hořicích, vedlejší pracovní poměr u Ministerstva vnitra. V té době už jej StB vedla pod krycím jménem Mefisto. Že Pavlitovy pokusy nebral nikdo na lehkou váhu ukazuje i to, že s ním spolupracovali i vybraní odborníci z I., II. a IV. Správy Federálního ministerstva vnitra a také Federální správa Veřejné bezpečnosti. Ke sledování Mefista i jeho dcery byla okamžitě nasazena nepřetržitá služba StB. Jeho domov byl odposloucháván a také byl na každém kroku sledován. Existovala obava, že by se jeho výsledků mohly zmocnit nepřátelské rozvědky. Už dříve se totiž kolem něj motal americký parapsycholog Joseph Gaither Pratt z University of Virginia, který měl podle zpravodajských informací styky se zaměstnan-

cem CIA Herrmanem Walkerem. StB dokonce informovala, že jeden její zdroj „se domnívá, že pochopí-li kompetentní místa v americké armádě dosah Pavlitových pokusů, není vyloučeno, že by mohlo dojít ke snaze Pavlita zlikvidovat, aby druhá strana nemohla využít těchto věcí ve svůj prospěch.“

První informace o Mefistových pokusech vypadaly nadějně. Ve „Zprávě o akci Mefisto“, schválené náměstkem Ministerstva vnitra, která není nikým podepsána, ale je označena jako přísně tajná, se vysvětluje, že Pavlita zesiluje svou mentální energii pomocí tzv. generátorů. Díky nim pak dokáže „ochromit a zabít hmyz, zvýšit nebo potlačit klíčivost semen a také ovládat bezpřístrojové spojení – biokomunikaci“.

V první fázi se testovalo něco, čemu se říkalo „použití přenosu biostop v tajnopisném spojení“ a také „bezpřístrojové spojení – biokomunikace“. Zpráva schválená náměstkem Ministerstva vnitra konstatuje: „Všechny dosavadní výsledky dosažené v této oblasti značně převyšují hranici nahodilosti a pohybují se v oblasti 80 až 100%“.

Marion a operace „žid“

Senzibil Robert Pavlita nebyl prvním člověkem, jehož údajné paranormální schopnosti se snažila StB využít. Již dříve pro ni pracoval muž s krycím názvem Marion. Pravým jménem se jmenoval Milan Toušek. Narodil se v roce 1927, byl ženatý, měl tři děti, žil v Chocni a pracoval jako konstruktér národního podniku Karosa ve Vysokém Mýtě. V roce 1965 zjistil, že se u něj začaly projevat abnormální duševní schopnosti spadající do oblasti parapsychologie. Pro ministerstvo vnitra jej objevil Zdeněk Rejdák, pozdější agent StB Homér a v té době pracovník Ministerstva národní obrany. Jeho snem bylo vybudovat Vědecko-

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK

Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1.1.2008 podle ustanovení § 157 odst. 3 zák. č. 412/2005 Sb.

Robert Pavlita vyfocený během tajného sledování StB.

výzkumné pracoviště pro psychotroniku v armádě a tak se snažil svým nadřazeným všemožně dokázat jak by se dali jedinci s parapsychologickými schopnostmi využít pro rozvědnou činnost. Byl to ostatně on, kdo se prostřednictvím Mariona snažil s využitím psychotronických metod objevit Štěchovický poklad. Pátrání po pokladu bylo navzdory urputné snaze Rejdáka, Mariona i financím ministerstva vnitra marné, ale i tak v roce 1967 zkoušela StB využít Mariona pro jeden delikátní zpravodajský úkol.

Dvacátého srpna 1967 bylo z řeky Vltavy vyloveno tělo amerického občana Charlese Jordana. Dodnes jde o jednu ze záhad studené války. Jordan byl ředitelem amerického výboru pro pomoc židovským uprchlíkům American Joint Distribution Committee. Z Havany během Druhé světové války řídil pomoc uprchlíkům před nacisty a po válce organizoval přesun desetitisíců židů do Izraele, hlavně z východní Evropy. Šest dní před svou smrtí přijel do Prahy, kde se ubytoval v hotelu Esplanade. O dva dny později zmizel. Záhadná smrt tak exponované osoby na našem území StB velmi štvala. Intenzivně po jeho vražích pátrala a když se to nedařilo, zoufalí zpravodajci povolali i senzibila Mariona.

První pokusy o parapsychologické rozlousknutí Jordanova případu začaly měsíc po jeho smrti, kdy už bylo jasné, že standardní vyšetřování nevede nikam. V nedatovaném záznamu, který se dnes nachází ve spisu Marion v Archivu bezpečnostních složek, si estébáci vyšetřování označili jako Případ „Jude“. Vyšetřování vedla I. správa Ministerstva vnitra, 4. odbor. Marion dal zpravodajcům několik stop. „Svou metodou zjistil, že šofér, muž, který vezl Jordana a vraha k řece má v brzké době dostat ze zahraničí odměnu. Tato mu bude poslána formou daru od příbuzných ze zahraničí v západní měně. Šofér si bude chtít koupit v Tuzexu auto. Současně se bude snažit starý vůz v němž vezl Jordana prodat. Nyní ho opravuje.“

Vyšetřovatelé Marionovi ukázali i několik fotografií podezřelých, ale nikoho jasně za vraha Charlese Jordana, ani řidiče, který oba k řece vezl, neuvedl. StB na základě těchto informací nařídila: „Sledovat doručování peněžních darů ze Západu a nákupy vozů v Tuzexu. Podle možností i odprodeje starých vozidel. Pokusit se touto cestou zachytit šoféra.“

Marion svou jasnovidnou metodou také odhalil, že Charles Jordan byl před smrtí omámen a pak vhozen do vody, kde se utopil. Marion také popsal jak vypadá vrah i jeho řidič, který má mít trvalé bydliště v Praze. Pátrání prostřednictvím Mariona po vrahovi i jeho řidiči pokračovalo ještě v roce 1968 a senzibil za svou práci dostával odměny. V únoru 1968 je záznam o pěti stech korunách. Marion udával různé možné svědky vraždy (o všem měl něco vědět číšník v baru na něja-

kém vltavském ostrově, který je do případu zamotán a také nějaký důstojník atd.) a také se snažil najít místo, kde byl Charles Jordan vhozen do Vltavy. Vše marně. Dvaadvacátého července 1969, tedy skoro dva roky po Jordanově smrti je pátrání ukončeno. Náčelník 2. odboru I. správy B Ministerstva vnitra pplk. František Resler schválil uložit spis Marion do archivu, protože „výsledky pokusů prokázaly, že mimořádné schopnosti pokusné osoby nebyly ve všech případech spolehlivé, celkově je možné hodnotit mezi 60 – 80%. Další pokusy a styk není proto z našeho hlediska únosný a pokusná osoba není využitelná.“

I tak ale později došlo v roce 1973 k opětovným snahám k jeho využití při kriminalistickém pátrání StB. Konkrétní detaily se však v Marionově spise nezachovaly.

Zpravodajské hrátky

Vraťme se ale k Mefistovi, tedy Robertu Pavlitovi. Ten si prošel podobnou zkušeností jako jeho kolega Marion. Po několika měsících zkoumání odborníky z Ministerstva vnitra došlo k rozhodnutí spolupráci ukončit. Informace o tom nalezneme v jeho spise. „Dne 17. 2. 1972 přicestovali do ČSSR dva sovětské vědci – experti, kteří se seznámili s dosud známými jevy předváděnými Mefistou a dále s pokusy prováděnými v tomto směru pracovníky MV. Na konci svého třítydenního pobytu sovětské experti vypracovali zprávu, v jejímž závěru se konstatuje, že všechny pokusy Mefisty mohou být vysvětlitelné z hlediska zákonů fyziky a biologie a z ryze odborně technického hlediska nelze rozhodovat, je-li Mefista podvodníkem, nebo pouze technickým diletantem, který věří na své teorie...“ Jasně odmítnutí Mefisty sovětskými poradci jako člověka bez paranormálních schopností, však nebyl konec všem snahám o jeho využití pro socialistickou bezpečnost. V roce 1976 jej kontaktoval Náčelník zpravodajského oddělení KO-OSH, tedy Krajského odboru ochrany státních hranic, pplk. Miloš Zálíš, aby svou badatelskou činnost zaměřil ke „zjišťování ukrývajících se osob v uzavřených kamionech nebo železničních vagonech.“ Celníci doufali, že Pavlita sestrojí přístroje, které nějakým způsobem zesílí mentální či paranormální bioenergii a s jejichž pomocí by mohli i běžní celníci odhalit zda se v kamionech a železničních vagonech neskrývají uprchlíci před blahem socialismu. I tady vypadaly pokusy velmi nadějně. Pplk. Zálíš svým nadřízeným sděluje: „Zařízení, která vyvinul v letech 1977 a 1978 byla složitá, práce s nimi zdlouhavá a výsledky nepřesvědčivé. Teprve v roce 1979 se mu začíná dařit. Je skutečností, že jsem v listopadu 1979 s pozitivním výsledkem provedl dva páry pokusů.“ Přístroj zesilující tajemnou bioenergii dostává označení VKPA/21 a podle Pavlity pracuje s „98%

jistotou za všech okolností jak volným terénem, tak skrze zděné, betonové, ocelové a jiné překážky.“

A protože se kolem podivuhodného objevu začínají motat podezřelé osoby ze zahraničí, je StB opět v pozoru a chrání Mefistu. Druhého září byl v Železné Rudě zadržen občan NSR Reinhard Layritz, který vyvážel materiály v angličtině o Pavlitových výzkumech. Třináctého prosince 1979 byl pak na letišti zase prohledán občan Velké Británie Guy Playfair, který měl u sebe poznámky a fotografie technického zařízení VKPA/21. Oba vše získali od Pavlity a estébáci zuřili. Ne však dlouho. Po dalších testech se zjistilo, že zařízení, které celníci zkoumali, vůbec nefunguje a to ani, když jej ovládá Pavlita, a zahraniční občané, podezřelí jako agenti cizích rozvědek, skočili Pavlitovi na jeho nesmysly stejně jako už tolikrát vysocí funkcionáři různých složek Ministerstva vnitra.

„Nedosáhl žádných výsledků a spolupráce s ním byla ze strany těchto složek ukončena. Vzhledem ke stáří a onemocnění objektu („sic!“), které zapříčinilo podstatně pokles jeho aktivity ve výzkumech, se jeví další rozpracování jako neúčelné,“ píše estébák Miloslav Veselý v závěrečné zprávě ke spisu Mefisto.

Agent Homér

Oba údajné senzibily – Marion a Mefista – Státní bezpečnost prakticky dohodil Zdeněk Rejdák, dřívější zaměstnanec Ministerstva národní obrany a organizátor různých psychotronických akcí a kongresů u nás. Vybudovat vysněné Vědecko-výzkumné pracoviště pro psychotroniku v armádě se mu i přes přízeň ze SSSR nepodařilo a tak se od roku 1973 skryl pod křídla Františka Kahudy, kariérního bolševika a ministra školství v letech 1954 – 1963. Od roku 1973 pracoval v jeho Psychoenergetické laboratoři na Vysoké škole chemicko-technologické v Praze, což nebylo nic jiného než krytí pro výzkum paranormálních jevů. V roce 1980 se pak sám stává vedoucím Výzkumného pracoviště pro psychotroniku na Vysoké škole chemicko-technologické v Praze.

Přestože mu StB kvůli jeho vypjatému antisemitismu a hochštaplerství nikdy nedůvěřovala, snažila se ho maximálně využívat. Jednak jako dohazovače osob s údajnými paranormálními schopnostmi, které by se jí mohly hodit, ale i jako udavače lidí z oblasti psychotroniky a vůbec okultismu, kteří byli vůči režimu nepřátelsky naladěni. Rejdák dělal obojí horlivě. Pro využití Státní bezpečností dokonce připravoval sedmiletou holčičku. Důkaz o tom zanechal ve své zprávě o schůzce s Rejdákem kapitán Večerka z I. správy ministerstva vnitra, 6. odbor, ze dne 21. srpna 1967. Na této schůzce dohodil Rejdák StB Pavlitu: „V závěru se Rejdák zmínil o dalším objevu pokusné osoby, 7 leté holčičce normálních rodičů a dvou dalších nor-

málních sourozenců, která má schopnost víze momentální činnosti osoby, na kterou je dotázána...“

O tom zda nakonec došlo ke zpravodajskému využití dívky se Instinktu nepodařilo zjistit. O tom jakou další činnost Rejdák jako agent Homér (toto krycí označení si na StB vyprosil sám) dělal kromě operací spojených s Marionem a Mefistem netušíme. Většinu jeho vlastního spisu totiž StB zkartovala. V letech 1982 – 1983 však pro něj na VŠCHT pracoval tehdy mladý technik Josef Brettl. „Nešlo mu o žádný seriózní výzkum. Od začátku jenom jezdil po různých senzibilech, proutkařích a léčitelích a vytvářel si seznam lidí s údajně paranormálními schopnostmi. Navíc zjišťoval co jsou zač,“ vzpomíná Brettl. Rejdák také celou dobu udržoval skvělé vztahy se sovětskými vojáky u nás. Brettl vzpomíná, že když přijel z Moskvy na návštěvu nějaký generál, dělal mu Rejdák společníka po celou dobu jeho pobytu v Československu. Dost možná se tak snažil shánět vhodné senzibily i pro KGB. Ti, co nebyli na spolupráci s rozvědkami naladěni, ale také mohli skončit špatně. „Zjistil jsem to vlastně náhodou. Na Slovensku jsem projížděl vesnicí, kde jsme zkoumali jednoho faráře senzibila, který vedl takové odbojné řeči. Půl roku od návštěvy Rejdáka už byl ve vězení,“ vzpomíná bývalý Rejdákův podřízený, který od něj pod velkými hádkách kvůli jeho chování odešel.

„Zájem StB o paranormální lidi, u nichž se očekávalo, že jsou obdařeni těmito schopnostmi vycházel z podlézavosti vůči SSSR a trval od padesátých let až

do druhé poloviny osmdesátých. Sověti dělali s využitím senzibilů pro zpravodajské a vojenské účely pokusy a StB se snažila své kolegy překvapit nějakými vlastními objevy,“ vysvětluje Radek Schovánek, zaměstnanec Ústavu pro studium totalitních režimů a odborník na Státní bezpečnost.

„Někteří funkcionáři StB měli skutečně neuvěřitelné nápady. Dokonce rozpracovali projekt, jak prostřednictvím paranormálně nadaných jedinců šířit myšlenky socialismu do světa a ovlivnit tak kapitalistický svět, aby všichni uvěřili v komunistické myšlenky,“ říká Radek Schovánek. Projekt skončil podobně jako operace Marion a Mefisto. Po delším zkoumání všechno odpískali. Zachoval se však návrh jednoho senzibila, který StB sliboval, že když nedaleko Českých Budějovic postaví z ryzího zlata třímetrovou pyramidu, tak se jim skutečně podaří nadchnout celý svět pro socialismus. Těžko říct, jestli tenkrát jenom tolik zlata nemohla Státní bezpečnost sehnat nebo zodpovědným velitelům došlo, že jde nesmysl.

Celá historie snahy zapojit do zpravodajské činnosti osoby, které o sobě byly přesvědčené, že mají nějaké paranormální schopnosti tak jenom znovu ukazuje, že vždy jde nakonec jen o fantastické představy senzibilů i těch kteří jim věří a které se nezakládají na žádných reálných skutečnostech nebo relevantních výsledcích.

Článek vznikl na základě studia archivních materiálů v Archivu bezpečnostních složek prováděném pro časopis Týden.

VÝZVA SVĚTOVÝCH SKEPTIKŮ

Vědci a skeptici z celého světa jsou hluboce znepokojeni nárůstem tolerance, přijímání a také podpory pseudovědeckých a okultních myšlenek a praktik na vědeckých, akademických a vzdělávacích institucích. Studenti na celém světě jsou v nebezpečí, že budou ovlivněni spíše nepodloženými tvrzeními pseudovědy, než aby byli vzděláváni na základě ověřených a spolehlivých poznatků. Bohužel vědečtí a akademičtí pracovníci se mnohdy bojí ozvat, i když vědecké principy a kritéria jsou bezostyšně porušována. Nechtějí si znepřátelit své kolegy nebo se dokonce obávají o svou profesní dráhu.

U příležitosti VI. Světového skeptického kongresu pořádaného v Berlíně požadují CSI, ECSO a GWUP vysoké standardy vědecké praxe ve vědecké práci a také při vzdělávání vědců. Požadují, aby vědečtí a akademičtí pracovníci po celém světě pozvedli svůj hlas, pokud se pseudověda stane součástí akademických a

vzdělávacích institucí. Vzhledem k tomu, že jsou tyto instituce financovány z veřejných zdrojů, je naprosto jednoznačné, že tyto prostředky nemohou být použity na podporu pseudovědy nebo ideologií.

Všechny zodpovědné osoby vyzýváme:

Ujistěte se, že na univerzitách, zdravotnických institucích a vysokých školách probíhá výuka na základě spolehlivých a ověřených vědeckých poznatků, a současně nepodložená tvrzení nezískávají možnost vstupu na akademickou půdu. Tyto vzdělávací instituce jsou povinny pomáhat studentům, aby byli schopni jednoznačně rozlišovat mezi metodami založenými na vědeckých důkazech a těmi nevědeckými. Zejména je to důležité v kontextu medicínské praxe.

Ujistěte se, že vědecké standardy medicíny založené na důkazech jsou aplikovány bez kompromisů a odo-

lávají pokusům z ideologických nebo komerčních důvodů udělit výjimky některým formám terapie, které mohou být pro pacienty potenciálně rizikové.

Ujistěte se, že učební osnovy jsou postavené na uznávané vědě a odolávají náboženským, ideologickým nebo politickým vlivům, jak k tomu došlo například s

učením o evoluci nebo změnách klimatu.

Dále vyzýváme naše sesterské skeptické organizace z celého světa, aby se v zájmu ochrany spotřebitele, kromě pokračování ve svém úsilí o podporu vědy a kritického myšlení ve veřejnosti, zavázaly také k zajištění dobré úrovně vědy v akademické sféře a ve školství.

STANISLAV GROF: KDYŽ SE NEMOŽNÉ STANE. DOBRODRUŽSTVÍ ZA HRANICEMI BĚŽNÉHO VĚDOMÍ. ČENĚK ZLATNÍK – RECENZE

Kniha vyšla v roce 2012 v nakl. Práh v rozsahu 402 stran. Jejím jádrem je vyprávění a komentování „holotropních“ prožitků autora, pacientů a přátel. Naleznete tu rovněž zajímavé údaje ze života i mnohé detaily profesionální dráhy tohoto kontroverzního badatele. Originál vyšel v USA v roce 2006, a tudíž nereflektuje pozdější, prestižní pražská ocenění Grofova díla – jednak Cenu VIZE 97 (udělila Nadace Dagmar a Václava Havlových v roce 2007), jednak Jubilejní diamantový Bludný balvan (udělil SISYFOS za rok 2007).

V předmluvě čteme:

„ Před téměř půl stoletím mi hluboký zážitek trvající pouhých několik hodin běžného času hluboce změnil osobní a profesionální život. Jako mladý začínající psychiatr, pouhých pár měsíců po získání vysokoškolského diplomu na lékařské fakultě, jsem se dobrovolně zúčastnil experimentu s LSD, tedy látkou vyznačující se pozoruhodnými psychoaktivními vlastnostmi, kterou objevil švýcarský chemik Albert Hofmann v basilejských laboratořích farmaceutické společnosti Sandoz“.

Prof. MUDr. Stanislav Grof, M.D., Ph.D. (*1931), absolvent Lékařské fakulty UK v Praze, **žije od roku 1967 v USA**. Systematicky zkoumá lidskou mysl ve „změněném stavu vědomí“, resp. v jeho podkategorii označované jako **holotropní** (usilující o celistvost, směřující k celistvosti - z řeckého holos celý a trepein směřující k něčemu). Člověk se dostane do tohoto stavu použitím psychedelik

nebo hyperventilací - spolu s manželkou Christinou je Grof považován za autora metody tzv. **holotropního dýchání**. K holotropnímu stavu vědomí má docházet i ve stavech klinické smrti nebo za různých psychických otřesů, leckdy i zcela spontánně.

Manželé Grofovi zkoumali výpovědi pokusných osob, pacientů, přátel i vlastní prožitky holotropního stavu vědomí v průběhu seminářů, terapeutických sezení i účelových schůzek. Bývali účastníky posvátných obřadů domorodých kultur s požíváním psychedelických rostlin jako je peyotl, ayahuaska nebo „kouzelné“ houby. Za tím účelem dost cestovali, neboť v USA je konzumace drog zákonem silně omezena. Svými aktivitami se stali **významnými přívrženci hnutí New Age**.

Pro neinformovanou veřejnost bývá matoucí, že Grof, ač vědec (vědecký přínos nelze některým jeho studiím upírat), **pokládá holotropní prožitky za prokazatelně reálné**: vědomí se podle Grofa může odpoutat od

svého tělesného nositele a ztotožněno s kosmickým vědomím jaksi „cestovat“ v prostoru i v čase a získávat dosud neznámé informace. Nemusí „cestovat“ daleko, stačí návrat do dob těhotenství či porodu, kdy bývají človíčku „vtištěny“ rozhodující osobní vlastnosti. Jindy bývá „cesta“ delší, vědomí může doputovat třeba až do doby zrodu vesmíru velkým třeskem. Může se ztotožnit s rostlinou či zvířetem nebo se rozpomenout na své minulé lidské životy. Například Stanislav býval egyptským šlechticem a Christina salemskou čarodějkou. Samozřejmě, že nic takového nebylo prokázáno metodami vědy. Větši-

nou jde o **halucinace vysvětlitelné narušením funkce mozku**.

Čtenář knihy má nicméně postaráno o vzrušení. Dozví se zároveň podrobnosti o Grofově emigraci do USA, o tamním životě, o tom jak Grof spoluzaložil **transpersonální psychologii**, nový obor o jehož vědeckosti pochybují nejen organizovaní skeptici, ale i většina světových psychologů a psychiatrů (až na ty české, kteří nedají na krajana dopustit a z nepochopitelných důvodů jej odborně vyzdvihují a propagují – činí tak kupř. Cyril Höschl).

Některé příběhy se týkají smysluplných koincidenčí událostí, které spolu kauzálně nesouvisejí, nazývaných podle C.G. Junga **synchronicitami** (v holotropních stavech vědomí k nim má docházet častěji než obvykle). Grof k tomu říká:

„Zjištění, že hmotný svět může vstoupit do hravé interakce s lidskou psyché podryvá existenci synchronicity samotné základy karteziánsko-newtonovského paradigmatu monistického materialistického světonázoru.“

Pokud se ponoříte do poutavé četby, radím, abyste ji přerušili a otevřeli neméně zajímavou knihu německého skeptika B. Hardera **„Proč se zastavily hodiny, když dědeček umřel a jiné podivné náhody a nevysvětlitelné jevy“**, IKAR, 2011. (Na knihu nás upozornil M.Urban ve Zpravodaji 1/2012). Dozvíte se tu mimo jiné, proč „synchronicita“, kterou tu a tam prožijeme, obvykle neznamená reálnou souvislost.

Pestrý obsah Grofovy knihy je zřejmý názvů kapitol:

1. **Záhada synchronicity**
2. **Vzpomínky na porod a prenatalní život**
3. **Návrat do historie**
4. **Žili jsme už někdy dříve?**
5. **Mimosmyslové vnímání a onen svět**
6. **Nekonvenční psychiatrie**
7. **Transpersonální psychologie a tradiční věda**

Skeptický čtenář by neměl přehlédnout kratší odstavce 7. kapitoly s názvem Když se z vědy stane pavěda. Grof tu píše o transpersonální psychologii:

„Ač dobře podložený a opodstatněný, znamenal tento obor natolik radikální odklon od akademického myšlení profesionálních kruhů, že se ukázal neslučitelný jak s tradiční psychologií a psychiatrií, tak i s newtonovsko-karteziánským paradigmatem západní vědy.“

Kritikové se prý neseznámili s rozsáhlým množstvím poznatků a údajů tvořících základ oboru. Rovněž přehlízejí, že „řada průkopníků zmíněného revolučního hnutí má úctyhodné akademické renomé. Tito průkopníci vytvořili a přijali transpersonální vizi lidské psychiky ne proto, že by se základními hypotézami tradiční vědy nebyli seznámili, nýbrž proto, že v jejím zastaralém koncepčním rámci shledali vážné trh-

liny a neschopnost poskytnout vysvětlení pro jejich zážitky a pozorování.“

Představitelé akademických kruhů podle Grofa opustili vědeckou metodu tím, že „současný vědecký světonázor pojímali jako přesný a definitivní popis reality a lpěli na něm s odhodláním náboženských fundamentalistů nepřístupných jakýmkoli důkazům, které by jej vyvrátily“ „...„Povaha a intenzita negativních reakcí některých vědců hlavního proudu ke spiritualitě jakéhokoli druhu všeobecně, a zvláště k transpersonální psychologii, tak silně připomíná fanatismus náboženských fundamentalistů.“

Jako příklad „fundamentalistického“ vědce je uváděn Carl Sagan (1934 – 1996), astronom Cornellovy univerzity v New York City, který se podílel na výzkumu kosmických letů, založil projekt SETI (hledání mimozemské civilizace), patřil k nejnámějším popularizátorům vědy. Též stál u zrodu CSICOP - první skeptické organizace vzniklé v roce 1976 v USA, která během let podnítila celosvětové hnutí, k němuž náleží také náš SISYFOS.

Mezi Grofem a Saganem se v 70. letech rozvinul kontakt, psali si dopisy a scházeli se k diskusím. Údajné počáteční nadšení ze vzájemného kontaktu však záhy vyprchalo. V jedné z veřejných debat prý musil Grof „neukázněného“ Sagana usměrnit, když mu přímo řekl, oč mu (Grofovi) v debatě jde:

„Jde o problém ontologického statutu transpersonálních prožitků, jako je třeba prožitková identifikace s jinými lidmi a živočišnými druhy, ověřitelné mimotělní prožitky, vize archetypálních říší a bytostí anebo ancestrální, rasové, karmické a fylogenetické vzpomínky. Jsou to halucinace a fantazie bez jakékoli opory v realitě anebo případy autentického napojení na dimenze reality a zdroje informací, které jsou za běžných okolností našemu vědomí nepřístupné?“ Jako doklady reálnosti uvedl Grof některé příběhy z knihy, již se tu právě zabýváme.

Sagan zastával v debatě stanovisko, které bychom zastávali nejspíše také, že se nic takového většinou nestalo, ani stát nemohlo, že informace získané v holotropním stavu vědomí mohly být získány jinak (třeba nevědomky během života), že transpersonální výzkumníci si dokonce mohli svá vyprávění vymyslet, aby se stali známými, že tedy může jít o reklamní triky.

Tím vzájemné kontakty skončily. Oba nejspíš pochopili, že nemá smysl, aby se příslušníci vyhraněných protichůdných světonázorů navzájem přesvědčovali. Podle mého názoru takové debaty mohou přinést poučení těm, kteří je s otevřenou myslí sledují.

Kritický čtenář Grofovy knihy by se měl zamyslet nad nebezpečím pronikání iracionality do akademického prostředí.

STUDIE O PŘEDVÍDÁNÍ BUDOUCNOSTI VYVRÁCENA. OPĚT. ROMAN POLACH

Tři různá pracoviště zopakovala experiment s předvídáním budoucnosti, který loni vyvolal pozdvižení. Žádné paranormální schopnosti objeveny nebyly.

„Člověk dokáže vidět do budoucnosti.“ Podobnými titulky média před rokem komentovala studii psychologa Daryla Bema v časopise *Journal of Personality and Social Psychology*. Tato práce vyvolala pozdvižení už měsíce před svým vydáním.

Například Ray Hyman, psycholog z Oregonské univerzity se o studii vyjádřil takto: „Je to bláznovství, čiré bláznovství. Nemůžu uvěřit tomu, že takto významný časopis tuto práci pustil. Myslím, že to je ostuda pro celý obor.“

O co tehdy šlo? Daryl Bem, který je považován za respektovaného psychologa a nelze jej tudíž odbýt mávnutím ruky, ve svém článku popisuje sérii experimentů. V jednom z nich účastníci seděli před obrazovkou počítače, na které byly dvě „opony“. Bylo jim řečeno, že vždy za jednou z těchto opon se skrývá obrázek, jejich úkolem bylo odhadnout za kterou. Po jejich volbě opona zmizela a objevil se obrázek. Jednalo se o různé typy obrázků, ale podle Bema se pouze u těch erotických účastníkům podařilo předpovídat úspěšně nad rámec náhody – v 53,1% případů (tedy pouze 3% nad rámec náhody). Podle Bema, jak už vyplývá z názvu jeho studie, jde o mimosmyslové vnímání, účastníci dokázali nějakým způsobem „vycítit budoucnost.“ Bem na konci svého článku cituje dokonce postavu z *Alenky v říši divů*, která říká: „Někdy jsem uvěřila až šesti nemožným věcem ještě před snídaní.“ Podle něj jeho článek možná podnítl některé psychology, aby uvěřili v alespoň jednu anomálii před snídaní.

První kritika na sebe nenechala dlouho čekat.

Lavina kritiky

James Alcock, profesor psychologie na univerzitě York v Torontu, ve svém obsáhlém rozboru studie napsal: „Zkrátka všechno, co se na tomhle experimentu dalo udělat špatně, se udělalo špatně.“ Studie má pod-

le něj řadu metodologických problémů. Vyjmenovává také spoustu případů z minulosti, kdy výzkumníci tvrdili, že našli důkaz mimosmyslového vnímání. Vždy se posléze ukázalo, že se jedná o nějakou chybu v metodice výzkumu a další, lépe provedené experimenty původní tvrzení nikdy nepotvrdily.

Časopis *Journal of Personality and Social Psychology*, který Bemovu práci původně vydal, otiskl negativní reakci od vědců z univerzity v Amsterdamu. I oni vyčítají, co je na Bemově práci špatně. Jeho výsledky přepočítali pomocí bayesianské analýzy a zjistili, že zde už výsledky jeho experimentů tak přesvědčivé nejsou. Místo důkazu mimosmyslového vnímání je to podle nich spíš důkaz, že by psychologové měli změnit způsob, jakým analyzují data: „Bemovi jasnovíci by mohli zruinovat všechna kasina na světě, než by někdo zjistil, co se děje. Tato analýza nám nechává dvě možnosti. První možnost je, že z nějakého důvodu, efekty mimosmyslového vnímání v kasinu nefungují, ale fungují v psychologických experimentech s erotickými obrázky. Druhá možnost je, že mimosmyslové vnímání neexistuje.“

Nicméně vyjmenovat metodologické problémy, není tak přesvědčivé, jako experiment zopakovat a vidět výsledky na vlastní oči. Skupina anglických vědců, kterým právě vyšel článek v časopise *PLOS one*, udělala právě to. Na třech různých pracovištích původní experiment zopakovali, přičemž použili stejnou proceduru, stejný počet účastníků i stejný software. Ani jedna z laboratoří Bemovy výsledky nepotvrdila. Autoři, pod vedením Stuarta Ritchieho, tedy tyto výsledky sepsali a poslali je do časopisu, kde Bem svůj původní experiment publikoval. Dostalo se jim ale zamítavé reakce, časopis prý replikace nepublikuje. Se stejným odůvodněním byl jejich článek odmítnut i v několika dalších časopisech. Uspěli nakonec až v *PLOS one*. V závěru svého článku doporučují „nepsoušet se příliš hluboko do králičí nory“ v narážce na *Alenku v říši divů*.

Jak dokázat pomocí statistiky cokoli

Mnohé čtenáře jistě nepřekvapí, že se nepodařilo najít žádné důkazy o existenci paranormálních schopností, protože už stejně dávno tuší, že nic takového neexistuje. Zajímavé na celé kauze ale je, co to vypovídá o fungování vědy. Jak napsal Joseph Simmons a další a kol., „ve skutečnosti je jednoduché, avšak nepřijatelné, publikovat 'statisticky významné' důkazy ve prospěch jakékoli hypotézy.“ Jakmile se ve vědecké literatuře objeví nějaký falešně pozitivní výsledek, bývá podle nich obzvláště vytrvalý. Vědci totiž obvykle nemají příliš chuť studie replikovat, protože prestižní vědecké časopisy o ně nemají zájem. Existuje přitom řada způsobů, jak k falešně pozitivních výsledkům dojít. Každý vědec totiž musí v průběhu studie řešit věci jako: jaké proměnné zahrnout, kdy přestat sbírat data, jaká porovnání a jaké statistické analýzy provést? Simmons a spol. tyto volby označují pojmem „míra volnosti“ a na konkrétních příkladech ukázali,

jak mohou zkreslovat závěry vědců: při běžně používané hladině statistické významnosti ($p < 0,05$) existuje až 61% pravděpodobnost falešně pozitivních závěrů. Vědci vytvořili ukázkovou studii, která došla k zjevně nemožnému závěru – poslech hudby, ve které se zpívá o stáří, učinilo lidi mladšími – tedy ne že se tak cítili, ale opravdu omládlí.

Tyto věci je dobré mít na paměti nejen když jde o výzkum paranormálních jevů, ale když jde o výzkum čehokoli. Výsledky jakékoli jedné studie či experimentu je dobré brát s velkou rezervou, dokud nejsou potvrzeny na jiném vzorku osob, s jiným vybavením, metodikou či způsobem zpracování dat. Zastánci paranormálních jevů ale mnohdy argumentují experimenty, které již byly před dlouhou dobou vyvráceny. Díky tomu mají pocit, že existence těchto jevů byla vědecky potvrzena, ačkoliv to není pravda.

JE ALTERNATIVNÍ MEDICÍNA ALTERNATIVOU?

(Z ČASOPISU SKEPTIKER 3/2011 VYBRAL, UPRAVIL A PŘELOŽIL MILAN URBAN)

Časopis „Předpisy o léčích v praxi“ je vydáván Komisí německých lékařů pro léčiva. Přinášíme výtah z úvodníku čísla 7/2011 „Ist die alternative Medizin eine Alternative?“ od prof. Klaus-Dietricha Bocka a prof. Manfreda Anlaufa.

Spolková lékařská komora a její dnes již bývalý prezident diskutují jako rovný s rovným s outsidersy, a různá dodatková označení či názvy nauk jako homeopatie, přírodní léčba, akupunktura atd. jsou dávno připuštěna. Tento ústup od vědecké medicíny se dále šíří. My akademičtí učitelé jsme závažnost tohoto vývoje nedocenili a nic jsme proti němu nepodnikli. Je na čase to změnit a zavést povinný předmět „Teorie vědecké medicíny“, podléhající zkouškám (...). Existují vědecká teoretická kritéria pro posuzování kvality teorie: vypovídací hodnota, nerozpornost, ověřitelnost, falzifikovatelnost, reprodukovatelnost, úspěšnost v testech a některá další. Veškerá alternativní medicína tato kritéria nesplňuje. Vezme-li například jen testovou úspěšnost, je jen vědecká medicína schopna vážná onemocnění léčit. Té „al-

ternativní“ se to dodnes nepodařilo ani jednou. Alternativní medicína většinou zaměřuje vyléčení nemocí za odstranění jejich symptomů (které většinou ani neumí pojmenovat). Pro laika zde jde pravděpodobně o sěžší srozumitelné, ale pro vědeckou diskuzi nepostradatelné rozlišení (...). Mnohé teoretické představy alternativní medicíny jsou tajuplné spekulace, fyzikální nesmysly (například potenciace v homeopatii) nebo fantazie (například akupunkturní body a meridiány v tradiční čínské medicíně nebo kosmologické představy antroposofa Rudolfa Steinera). Tyto dávno vyvrácené nebo nefalzifikovatelné teorie jsou jejich stoupenci neúnavně dále šířeny místo aby byly vhozeny do propadliště dějin medicíny jako to chemici již dávno udělali s alchymii a astronomové s astrologií. Tajemno a iracionálně, přesvědčivě a šikovně praktikováno, zaručuje perfektní placebo-efekt. Placebo-efekty jsou ovšem v různé míře součástí téměř každé účinné terapie. Kdo ale sází pouze na ně, prodává auta bez podvozku. Člověk se v nich sice může cítit skvěle, ale z bodu A do bodu B nás taková auta nedopraví.

PANIKA PO PŘEDPOVĚDI ZEMĚTŘESENÍ

Hned dvěma věstci bylo předpovězeno zemětřesení na 11. května 2011. Žádná z těchto předpovědí se našťěstí nevyplnila. Prvním z věstců byl „Učitel Wang“ z Tchaj-wanu. Ten předpověděl zemětřesení o síle 14 stupňů Richterovy stupnice s milionem obětí, které mělo nastat na tomto ostrově 11. května přesně v 10 hodin 42 minut a 37 vteřin místního času. Pro srovnání: Zemětřesení v Japonsku 11. března 2011 mělo sílu 9. Materiální škody nebyly žádné, k jedné oběti na životě však došlo – ze strachu před katastrofou skočil v hlavním městě Tchaj-pej sedmdesátiletý muž z pátého patra. „Učitel Wang“, občanským jménem Wang Chao-hung si k ochraně před zemětřesením zbudoval nouzové obydlí z přepravních kontejnerů. Ty prý při tsunami poskytují lepší ochranu než obytné budovy. Mnoho spoluobčanů zřejmě uposlechlo rad tohoto

samozvaného věstce, protože se odbyt kontejnerů razantně zvýšil.

Na 11. května 2011 předpověděl zemětřesení též italský amatérský badatel Raffaele Bendandi (1893 - 1979) již v polovině 20. století, a to konkrétně pro Řím. Příčinou zemětřesení měly být podle Bendandiho rytmické deformace, vyvolávané sluncem, měsícem a planetami. Asi pětina Římanů nešla 11. května do práce či do školy a hotely a jiné ubytovací kapacity v okolí Říma zaznamenaly před 11. květnem zvýšený počet rezervací.

Institut pro geofyziku a vulkanologii (INGV) reagoval na fámy o zemětřesení včas a originálně: Vyhlásil Den otevřených dveří, aby návštěvníkům ukázal, kde lze v Itálii počítat častěji se zemětřesením. Řím dosud nikdy nebyl silnějším zemětřesením postizen.

POZOR, PŘÍRODNÍ MEDICÍNA!

Již poněkolkáté varuje Spolkový svaz německých lékárníků (ABDA) před lehkomyšlným používáním přírodní medicíny u dětí. Na rozdíl od rozšířeného názoru nejsou rostlinné preparáty vždy bezpečné. K opatrnosti nabádá mluvčí ABDA Ursula Sellebergová zvláště u populárních éterických olejů. Například mentol a kafr mohou vést u malých dětí ke křeči hlasivek a tím k udušení. Může také dojít k podráždění sliznice, zánětu kůže a ke zvracení. Pro děti nejsou vhodné ani koupele při nachlazení s příměsí éterických olejů. Zvláště před použitím běžných olejů jakým je olej eukalyptový, tymiánový a olej z máty peprné se důrazně varuje u dětí do tří let. Svaz dále ukazuje na to, že rostlinné preparáty mohou ovlivnit účinek různých léků. Například populární antidepresi-

vum třezalka, u dětí nad 6 let povolená, může snížit účinek léků, omezujících srážlivost krve.

ABDA rodičům doporučuje před použitím přípravků přírodní medicíny poradit se s dětským lékařem nebo lékárníkem. Pokud to neučiní a dojde po jejich použití ke křečím nebo potížím s dýcháním, doporučuje ABDA ihned volat záchranku.

Rostlinné přípravky, prodávané bez receptu, používá podle průzkumu z roku 2010 pro své děti více než 85% dotázaných rodičů. 72% z nich přitom považuje tyto přípravky z důvodu jejich „přírodního“ původu za méně nebezpečné než léky, předepsané lékařem.

ZDAŘILÉ MIMOPRAŽSKÉ SETKÁNÍ SKEPTIKŮ KAREL PAVLŮ

Rok uběhl jako voda a máme za sebou IX. SKEPTIKON, který se letos uskutečnil ve dnech 15. – 17. června 2012 na Slovácku, v malebném Uherském Brodě, městě Jana Amose Komenského. S přípravou nám ochotně pomohl ředitel tamního Domu kultury pan PhDr. Jaroslav Mikulík. V té době probíhalo v Uherském Brodě více kulturních akcí, především Sokolský slet a národopisné slavnosti. Zvažovali jsme skeptická témata, která by přesto přilákala zájemce - zvítězila onkologie a „konce světa“. Na plakátech vyvěšených po městě vyhlížely dvě známé tváře spolu s jejich tématy:

Prof. MUDr. Oskar Andrysek, DrSc.: **Nádorová onemocnění** - současný stav znalostí, jak léčit a zneužívání léčitelů.

RNDr. Jiří Grygar, CSc.: **Nekonečný příběh konců světa. Mayské proroctví o konci světa 2012**, pravda či fikce?

Po dohodě s dr. Mikulíkem jsme ponechali pouze tyto dvě veřejné přednášky na sobotní odpoledne (14 – 17 hod.). Oba naši přednášející potvrdili, že patří k těm nejlepším. Zaujali posluchače, kterých se sešlo v sále Domu kultury téměř sedmdesát, přestože mohli na-

vstít jiné akce nebo relaxovat v krásném třicetistupňovém počasí.

K náplni setkání patřila rovněž sobotní návštěva Muzea Jana Amose Komenského, zahájená audiovizuálním pořadem, po němž následovala prohlídka se zajímavým výkladem dr. Mikulíka. Jan Amos není pochován v Uherském Brodě, proto jsme se nemohli poklonit jeho památce u hrobu. V něm se Učitel národů dozajista obrací v důsledku „vynikajících“ výsledků našeho školství.

V sobotu navečer jsme se uchýlili na hvězdárnu, kde jsme u ohničku ochutnávali masné výrobky pana Miroslava Mahdalíka. K nim chutnalo vynikající víno a pravá domácí meruňkovice. Čistá obloha bez mráčku a přílišného smogu umožnila vidět souhvězdí, kter-

á v Praze znají ti mladší jenom z planetária nebo z vyprávění rodičů.

V sále hvězdárny jsme si připomenuli setkání v Litomyšli (2008) tím, že jsme aktivně vyslechli „Song SKEPTIKON“. S historií i současností hvězdárny nás seznámili dr. Mikulík a především ředitel hvězdárny pan Ing. Rostislav Rajchl. Nechyběla ovšem prohlídka veškerého zařízení spolu s pozorováním oblohy dalekohledem.

Ubytování jsme byli v hezkém prostředí Domova mládeže (in-

ternátu) Střední školy COPT (Centrum odborné přípravy technické). Žáci Základní umělecké školy Uherský Brod vedené ředitelkou Mgr. Hanou Mahdalovou nám dokonce připravili pamětní medaile, které zůstaly ve zmatku v Brodě. Až doputují do Prahy, mohou si je účastníci SKEPTIKONU vyzvednout.

Poděkování náleží sponzorům:

- Dům kultury Uherský Brod ředitel PhDr. Jaroslav Mikulík

- VOMA s r.o. Uherský Brod pan Miroslav Mahdalík
- Hvězdárna Domu Kultury Uherský Brod
- ředitel Ing. Rostislav Rajchl
- Muzeum Jana Amose Komenského Uherský Brod
- Základní umělecká škola Uherský Brod
- ředitelka Mgr. Hana Mahdalová

ERRATUM

Na základě opakované žádosti prof. RNDr. Anny Strunecké, DrSc. se omlouváme za nepřesnosti v článku A. Strunecká a J. Patočka: Doba jedová, uveřejněném v našem Zpravodaji Sisyfos 1/2012. V článku bylo chybně uvedeno, že prof. Strunecká byla v r. 1999 oceněna Stříbrným bludným balvanem za skriptu Integrativní fyziologie člověka pro studenty Přírodovědecké fakulty UK s odůvodněním „za zapojení vesmírného vědomí do výuky studentů.“ Správný ná-

zev skript je: Integrativní fyziologie člověka pro přírodovědce, Praha 1998, a plné znění odůvodnění zní takto: „Prof. Strunecká svým dílem důsledně vyvrátila mylný materialistický náhled na člověka a jeho postavení v kosmu. S použitím jak ezoterických nauk, tak kvantové mechaniky vysvětlila jak je fyziologie člověka skrze dech a čakry napojená na příjem kosmické energie. Přidala též praktické návody jak pozorovat auru, vnímat barvy rukama a jak telepatovat.“

Přednášky cyklu Věda kontra iracionalita

Konají se tradičně v budově Akademie věd ČR v Praze 1, Národní 3, v sále 206 od 17:00 hodin. Po přednáškách následuje diskuse.

Středa 19. 9. 2012

PhDr. Ing. Antonín Pavlíček, Ph.D.

(Vysoká škola ekonomická v Praze)

Kam směřuje skeptické hnutí? Zpráva o VI. Světovém kongresu skeptiků v Berlíně v květnu 2012.

Plenární schůze Klubu SISYFOS (Ing. Lenka Příbylová)

Středa 17. 10. 2012

Prof. RNDr. Petr Kulhánek, CSc.

(ČVUT v Praze)

Černé díry včera, dnes a zítra.

Středa 21. 11. 2012

PhDr. Kateřina Thorová, Ph.D. (*Asociace pomáhající lidem s autismem – APLA Praha*)

Autismus - realita, mýty a podvody.

Koreferát přednese prof. MUDr. Jiří Heřt, DrSc.

Středa 19. 12. 2012

PhDr. Ing. Antonín Pavlíček, Ph.D. (*VŠE Praha*)

Spočítejte si budoucnost - aneb proč (nejen) numerologie nefunguje

Vstup je volný do vyčerpání kapacity sálu.

Další termíny přednášek v roce 2012:

16.1., 20.2., 20.3.

✂ Zpravodaj Sisyfos - neperiodický bulletin občanského sdružení SISYFOS - Českého klubu skeptiků, člena evropského sdružení ECSO (European Council of Skeptical Organisations) a světového sdružení CSI (Committee for Skeptical Inquiry). Zapsán do evidence tisku MKČR pod číslem MKČR E 11208

✂ Kontaktní adresa Českého klubu skeptiků:
PhDr. Zdeněk Jonák, U dejvického rybníčku 25,
160 00 Praha 6

✂ číslo účtu: 4444444444 (10 čtyřek) kód banky 2010

✂ Adresa na internetu: <http://www.sisyfos.cz>

✂ Zpravodaj Sisyfos, číslo 3/2012 - vyšlo v srpnu 2012.
Editor: Leoš Kyša. Redakční rada: Čeněk Zlatník,
Jiří Heřt, Zdeněk Jonák.

✂ Grafická úprava: Filip Příbyl

✂ Tisk: Sružení MAC, U Plynárny 85, Praha 10,
www.mac.cz

✂ Příspěvky do Zpravodaje SISYFOS pošlete na adresu: Leoš Kyša, Višňová 579, Milovice 289 24.
Lze též zasílat na e-mail: Leos.Kysa@seznam.cz